OSTNÍK

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 396.
Ročník 40.
Leden 2011

Vánoční kaktus - *Schlumbergera* hybrida (foto: Jarda Procházka)

Ohlédnutí za právě uplynulým rokem kaktusářů v Ostravě.

Naše činnost je jako každoročně každý měsíc hodnocená ve vydávání klubového zpravodaje Ostník, kde jsou členové seznámení s činnosti kaktusářů v Ostravě. Pořádání přednášek každý měsíc mimo prázdniny se již stálo tradici, stejně jako pořádání výstav. Další již vžitou tradici se stalo každoroční setkání kaktusářů pod názvem " Setkání v Pobeskydí ", které se odehrává vždy poslední týden v červnu v Beskydech, účast je mezinárodní, přednášející výborní a to díky spolupráci kaktusářů Ostravy a Frýdku-Místku.

Po téměř 25leté přestávce, jsme se obrátili na pana Jürgena Krachta,z organizace kaktusářů v Gräfenhainichen (bývalá NDR), kde jsme v minulosti měli družbu, která byla ukončena velmi necitlivým dopisem Ing. Vepřeka (poznámka: Tento dopis jsem měl možnost osobně číst a z německé strany tento dopis byl velmi kritizován). Očekávali jsme, že naše pozvání bude předem odsouzené k zániku, ale propagace setkání v Beskydech byla z naší strany silnější a myslím, že za zkoušku stála, nakonec byla úspěšná. Na Setkání v Pobeskydí nakonec přijelo 5 kaktusářů s manželkami. Jelikož na tomto setkání byli nováčky a praktický nevěděli o co jde, jejich slova díků a uznání nakonec byla tou nejlepší odměnou pro všechny, kteří se na tom podíleli. Zde bych chtěl především vyzvednout osobu předsedy p. Lumíra Krále, který po celou dobu se jim maximálně věnoval, zajišťoval návštěvy sbírek u ostatních kaktusářů a to spolu s přítelem Arnoštem Masným, který je rodák nedaleko Ostravy, bydlí v Německu, takže konverzace mu nečinila potíže a byl kolegy z Německa ihned oblíben. Po návštěvě sbírek byli němečtí kaktusáři jak říkali u vytržení, že zde velmi levně nakoupili spoustu kaktusů a tím si rozšířili své sbírky. Zde se musím zmínit o tom, jak naše družba začínala, že jejich začátky a sbírky byly velmi malé a kaktusáři nezkušení. Vzpomínám, jak jsme pro ně pořádali sbírku semen mezi ostravskými kaktusáři, jak jsem vozil rostliny do NDR na výstavy, aby se u nich zvedla propagace kaktusů, jak zde jezdili na naše výstavy oni, nakupovali rostliny, kreslili si naše skleníky apod. Byl tehda pro ně velký problém sehnat písek, (i když pod 20 cm zeminy bylo písku dost), dále byl velký problém sehnat cement (toho bylo potřeba hodně na Berlínskou zeď), a to hlavní bylo sklo, na to byly dle jejich sdělení pořadníky a čekalo se až jeden rok, než bylo k dostání. Toto vše my jsme neznali. Dnes si vzpomínám, že když jsem si stavěl skleník o rozměrech 5 x 2,5 metrů, tak jsem zajel do Ferony, koupil železo, to mě sálo 500.-Kčs, sklo jsem koupil v podniku jako odřezky (přesně nařezané podle rozměrů a v množství jaké jsem potřeboval, včetně 40 kg tmelu - červeného, ten byl dražší), to bylo na doklad do kapsy za 360.-Kč a všichni byli spokojení. To oni neznali. Nyní již mohu prohlásit, že jsme v tom uměli chodit. Prostě kdo chtěl, sehnal si všechno. Ale dost úvah o včerejšku. To jsme trochu odbočili.

Teď koncem listopadu jsem dostal několik mailových zpráv, kde nám bylo nabídnuto z BRD obnovení spolupráce, v rámci kaktusářů Gräfenhainichen, Wittenberg, Bitterfeld, případně Dessau. Možná by byla i návštěva v Botanické zahradě v Halle, kde jsme tenkrát byli. Mohla by proběhnout i oboustranná výměna přednášejících - byl pozván p. Lumír Král na přednášku v květnu, na oplátku pro začátek jsou ochotní začátkem června nám udělat přednášku dvou přednášejících u nás. Osobně si myslím, že je třeba vše zvážit a na schůzi předložit členům ke schválení. Navíc přislíbili, že v roce 2011 na Pobeskydí jich přijede více. Mají enormní zájem o nákup kaktusů, protože zjistili, že jsou o hodně levnější než v Čechách, a u nás i někteří kaktusáři v přepočtu neodmítají platbu v €. Já osobně vím, že kaktusáři na Ostravsku, tím myslím i v širokém okolí v našem regionu, můžou velmi výhodně i mimo výstavu prodat něco bokem, o čem manželky nevědí, navážou nové kontakty, možná i na odbyt většího množství kaktusů, kdyby se snad dali sehnat ke spolupráci někteří kaktusáři, kteří mají hodně přebytků, že by našli kontakt na dodávky.

Nechci nikoho do ničeho nutit, byl bych rád, kdyby případní zájemci o prodej kontaktovali buď Lumíra nebo mě. Zájem na příští rok je od p. Jense Müllera je na tyto rostliny i semena, hlavně z nalezišť. Rody: *Lophophora, Ariocarpus, Turbinicacrus, Sulcorebutia* a další (zde by asi bylo něco u př. Odehnala v Brně) a *Astrophytum* HYBRID. Co na tuto nabídku říkají naší kaktusáři, možná toho bude více. Výše uvedené rostliny by byly odebrány v červnu, jak bude Pobeskýdí. Poštou by to bylo drahé !!!

A na sám konec shrnutí. Příští rok jich přijede na Pobeskydí více, jejich požadavky na nákup rostlin budou také vyšší, kdo bude chtít prodat, již nyní je možno poslat nabídku, kterou pošlu do Německa a případné konkrétní požadavky na rostliny budou předány k dalšímu řízení. Veškeré Vaše nabídky, požadavky, případně Vaše platby v jaké měně, je možno dojednat předem a dohodnout termín předání ve Vaší sbírce v roce 2011. Děkuji za Vaše nabídky a zprávy.

Pro Ostník zpracoval: Tůma Milan

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulenten č. 8 / 2008

Na titulní straně je snímek hlavy méně známého ***Echinocereus ledingii*** se čtyřmi brčálově zelenými poupaty. Hlava i poupata se ježí hustými, světle až tmavě hnědými trny.

G. Köhres píše o cestě po mexickém státě Oaxaca a hlavně na 11 snímcích dokumentuje krásu nalézaných rostlin. Bez problémů lze spatřit tisíce zlatožlutých květů nádherné orchideje ***Encyclia citrina*** u prodejců na trhu, kde za nevelký peníz si lze opatřit také další vzácnosti. Představena je nádhera kmenů bohatě obrostlých tilandsiemi (např. ***Tillandsia plumosa, nuyooensis, fasciculata, usneoides***), velkých polštářů ***Mammillaria halbingeri*** (na různých lokalitách měla květy červené, jinde žluté). Hlavním cílem cesty bylo znovu najít ***Agave ellemeetiana***, což se podařilo. Objevil mimo velké skupiny světle zelených růžic také kvetoucí exemplář této agáve. Její růžice o téměř metrovém průměru rostla v polostínu mezi vulkanickými skalisky. Na téměř kolmých stěnách skal rostly i jiné sukulenty, nádherný je snímek ***Echeveria gibbiflora*** **subspec.** ***metallica.***

„Lid chce být klamán !“ i tak si lze vysvětlit počínání současných velkoobchodů s rostlinami a zahradnickým zbožím. Pod titulkem „Mordování kaktusů v gardencentrech“ autor vtipně komentuje nešvar přilepování napodobenin květů na prodávané kaktusy, aby se tak zvýšil jejich odbyt. Většina za zcela nepřiměřené ceny nabízených kaktusů však končí v odpadních kontejnerech, pohnilých následkem zálivky hadicí, nebo deformovaných pobytem v teple a nedostatku světla. Bohužel, nejsou to jen „běžné druhy“, něco by si vždy vybral i zkušený kaktusář. Upozorňovat organizace ochrany spotřebitelů, nebo ochránců rostlin a zvířat, na toto exemplární ničení kaktusů mi však připadá donkichotským bojem.

Braun a Pereira doplňují původní popisy *Discocactus multicolorispinus* (1981) a *Discocactus placentiformis* subspec. *multicolorispinus* (1993). Liší se od *Disc. placentiformis* subsp. *placentiformis* větším tělem, delšími, vícebarevnými (růžové, hnědé, červené) trny a na rozdíl od subs. *placentiformis* se červenými poupaty, jejich poupata jsou žlutá. Proto zvolili nový název ***Discocactus placentiformis*** **subsp.** ***multicolorispinus*** (4 snímky).

Mammillaria esebanensis (= podle naleziště na ostrově San Esteban) obvykle roste v trsech majících i 50 válcovitých těl 30 - 50 cm vysokých o Ø 6 – 10 cm. Mamle pyramidálního tvaru nesou areoly, mající v mládí bílou vlnu. Ta je i v axilách a prostupují ji bílé štětiny. Z areol roste 15 - 22 krajních trnů, které jsou rovné, asi 10 mm dlouhé, žluté nebo kaštanově hnědé s tmavší špičkou. Střední trn obvykle jeden (max. 3), je rovný, nebo s háčkem, 4 - 15 mm dlouhý, hnědý. Květy trychtýřovitého až zvonkovitého tvaru jsou bílé až bělozelené, o Ø 25 mm, s tmavším středním pruhem. Čnělka je bledě žlutá, blizna světle zelená. Roste na zvětralé lávě, proto v kultuře vyžaduje čistě minerální, vodopropustný substrát, slunné stanoviště a opatrnou zálivku. Zimovat v suchu, nesnáší větší chladno. Množí se postranními odnožemi. Květy jsou cizosprašné. Červené kuželovité plody však vznikají i bez sprášení, mají pak jen několik neklíčivých semen. Kvete opakovaně od jara do podzimu (1 snímek).

Mammillaria miegiana (= podle kaktusáře Miega z Arizony) má obvykle neodnožující tělo válcovitého i kulatého tvaru s lehce zanořeným temenem a se zelenou pokožkou, dosahující 16 cm výšky při Ø 10 cm. V axilách mezi mladými

mamlemi je trocha bílé vlny, z areol roste 10 - 11 (8 - 16) krajních, cca 9 mm dlouhých, odstávajících, šedobílých trnů, některé mají tmavší špičku. Obvykle dva (1 - 4) střední trny jsou 7 - 8 mm dlouhé, u báze silnější, v horní polovině hnědé s černou špičkou. Trychtýřovité květy tvoří věnec kolem temene, jsou 20 mm dlouhé, 25 mm široké. Sepály jsou hnědavě červené, ke špičce růžovější. Petály jsou šarlatové s růžovým středním pruhem. Čnělka citronově žlutá, blizna tmavě růžová. Kulatý třešňově červený plod obsahuje 90 - 125 hnědočervených semen. Roste na kopcích v mexické Sonoře mezi keři, trávou a duby. Převážně minerální substrát vyžaduje malou příměs humusu a jílu. Ve vegetačním období pravidelně zalévat až po úplném vyschnutí substrátu. Kvete od března do dubna, množí se výsevy, ale růst je pomalý. Zimovat na světle, v chladnu a suchu (2 snímky).

Výběr vhodné zálivkové vody musí řešit každý kaktusář. V oblastech bez znečištění ovzduší průmyslem a dopravou je nejvhodnější záchyt dešťové vody, kterou stačí upravit filtrací přes vatu, nebo filtrační papír. Nejhorším řešením je zálivka vodou z blízké vodoteče, jejíž kvalita se rychle mění každým vypuštěním odpadních vod, umytím auta, hnojením polí, postřikem plevelných rostlin a ještě řadou dalších nahodilých možností. Jediným spolehlivě a stále fungujícím zdrojem zálivkové vody zůstává vlastní (nevysýchavá) studna a veřejný vodovod. Často je však nutné upravit tvrdost a zásaditost této vody, představovanou hlavně vápenatými solemi. Optimálně by měla mít zálivková voda reakci pH 5 - 6, kterou jednoduše docílíme vložením sáčku s kyselou rašelinou do vody na dobu 48 hodin. Větší množství vody vyžaduje k úpravě trochu chemických znalostí. Mimo komerčně nabízených preparátů lze vystačit s mnohem levnější kyselinou šťavelovou. Rozhodně však postup popisovaný diplomovaným inženýrem Miesem bude těžce srozumitelný i učiteli chemie.

Mezi pěstitelům doporučované rostliny patří: ***Coryphantha macromeris*** **subsp.** ***runyonii*** (roste hlavně v povodí Rio Grande od Texasu po mexický Tamaulipas. Upřednostňuje minerální substrát s příměsí hlíny, výsluní a hodně tepla. V létě bohatě kvete, opakovaná zálivka, v zimě sucho a chladno 8 – 10 ℃. Množí se výsevem a odnožemi); ***Gymnocalycium buenekeri*** (popsáno 1978, je příbuzné *G. horstii*, roste v brazilském státě Rio Grande do Sul. Starší rostliny tvoří husté skupiny, dobře rostou na každém minerálním substrátu. Za slunečných dnů v létě chránit před popálením, bohatší zálivka. Suché zimování při 10 ℃, množí se výsevem a odnožemi); ***Sulcorebutia verticillacantha*** **var.** ***taratensis*** (liší se od typu mnohem drobnějším tělem a bohatším odnožováním. Květy jsou zpravidla světle fialové, ale mohou být i barvy krémové, sytě růžové a červené. Roste v bolivijském departmentu Cochabamba ve výškách kolem 3000 m. Vyžaduje hodně čerstvého vzduchu na volném prostranství, s ochranou před dlouho trvajícími dešti. V zimě sucho a 6 - 8 ℃); ***Turbinicarpus pseudomacrochele*** **subsp.** ***krainzianus*** (svým malým vzrůstem je vhodný i do okenních skleníčků. Typické jsou většinou krémově žluté květy hojně se opakující při letní vegetaci. Pochází z mexického státu Querétaro, dobře roste v minerálním substrátu na výsluní a při bohatší zálivce, nesnese však trvalé přemokření kořenů. Zimovat v suchu při 6 - 8 ℃. Množí se výsevem); ***Aloe aristata*** (dříve *Haworthia*, hojně roste v jižní Africe. Má tělo bez kmínku, tvaru ploché růžice listů posetých drobnými, bílými skvrnkami. Odolná proti pěstitelským chybám, roste v každém písčitém substrátu. Chránit před přílišným úpalem, v zimě 10 ℃ a lehká zálivka aby se listy nescvrkávaly. Množí se postraními odnožemi).

Mordhorst se zamyslel nad vznikem, vývojem a nad růzností hybrid kaktusů s projevy panašování nebo chlorózy. Panašování, projevující se bílými či jinak zbarvenými pruhy na pokožce, je dáno ztrátou schopnosti pletiva rostliny tvořit zelené

barvivo – chlorofyl. Chlorózu („bledničku“) vyvolává nedostatečná tvorba chlorofylu, mající za následek zesvětlání až jiné zbarvení pokožky. Obě změny mají genetický, dědičný základ u mateřských rostlin (defektní chloroplasty), který se při křížení různých druhů či rodů projevuje mnohem častěji. Může ho však způsobit i nedostatek některých prvků (např. Ca nebo Fe), nepříznivé prostředí (málo světla, podchlazení), infekce (viry, chlamydie), ale i vyšší stáří rostliny. Při nedostatku chlorofylu se projeví přítomnost dalších pigmentů v pokožce (karotenoidů - žluté, xantofylů - červenofialové zbarvení). Klasickým příkladem jsou barevné formy *Gymnocalycium mihanovichii*. Na 25 snímcích autor předvádí sběratelské kuriozity, hlavně chlorotické hybridy rodů *Chamaecereus, Gymnocalycium, Echinopsis, Lobivia* a řady ceresů. Většinou je třeba jejich roubování na zelenou podložku, pak některé i kvetou. Jejich život je však mnohem kratší než u rostlin s dostatkem chlorofylu.

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

♣ Při klíčení semen některých kaktusů dochází k tomu, že semena z téhož plodu klíčí postupně, nikoli najednou. V anglosaské literatuře se pod termínem „serotiny“ rozumí postupné uvolňování semen z těla a plodu rostliny, provázené také odlišnou dobou schopnosti semen vyklíčit. Platí to například pro tři vzácné, v Mexiku rostoucí mamilárie (*M. hernandezii, M. napina* a *M. solisioides)*. Plody dozrávají a jsou uloženy v těle kaktusu. Po dešti a zálivce pletiva těla nabobtnají, část plodu je tím vytlačena na povrch i s příslušnou porcí semen. Na rostlinách lze najít několik let staré plody i s částí semen. Podle pozorování ve sbírkách zůstává v těle *M. solisioides* asi 24 % starších semen, u dvou dalších jmenovaných asi 5 % semen. Tento podíl se však u různých exemplářů téhož druhu mění. Klíčivost starých semen postupně po více letech klesá, ale u *M. napina* dokonce lehce stoupá. Ještě po osmi letech měla semena těchto mamilárií více než 70 % klíčivost. Ve tmě však neklíčila, semena kaktusů potřebují ke klíčení světlo. Podle hypotézy mexických botaniků je postupné vysouvání plodu z těla a delší schopnost klíčení semen adaptací na extrémní životní podmínky v lokalitě. Je tak zaručeno, že následkem nadměrného sucha, teplotních anomálií nebo okusu, nedojde k úplné ztrátě roční produkce semen.

MUDr. Vladimír Plesník

Z kapsáře starého kaktusáře – 23.

Lovecké výpravy za kaktusy byly a jsou i dnes kusem dobrodružství. Na rozdíl od současných cestovatelů na naleziště kaktusů, vybavených vozidly a chytrou technikou, umožňující jim dorazit na hledané místo s přesností několika mála metrů, byli na tom sběrači kaktusů v dobách AVF mnohem hůře. Náš předseda a šéfredaktor Ostníku nás jistě překvapí, ba oslní poznatky ze své nejnovější cesty, kterou podnikl s přáteli koncem roku 2008. Považuji proto za zajímavé umožnit

čtenářům Ostníku porovnání jeho zkušeností se zážitky AVF, který se v letech 1928 a 1929 vypravil za kaktusy do Mexika. Za AVF budou hovořit jeho číslované snímky, obsažené ve Stejskalových Kapitolách kaktusářské historie

Už dříve jsem napsal, že AVF byl nejen dobrým fotografem, ale byl též umělcem. Bylo by těžké slovně popisovat řadu snímků, pořízených při cestách, nebýt jeho krátkých popisků, charakterizujících náplň většiny fotografií. Takže se připravte na malou Fričovu přednášku z cesty za „Stařečky“ do mexického Hidalga v roce 1928. Musím ještě připomenout, že něžný název „stařeček“ používal AVF pro *Cephalocereus senilis*.

Seriál začíná (101) pohledem na cestu do důlního městečka Cardowal, které bylo za revoluce zničeno a bývalo posledním civilizovaným místem před vstupem do Údolí stařečků. Vlastní vchod do údolí, označený jako Mesa, ještě zvyšuje napětí zvědavého kaktusáře. Následují snímky samotného Údolí stařečků. Na nich AVF píše, že „Údolí bylo před lety vyrabováno Yankeem (200.000 rostlin odtud odvlekl). Jen sem tam se skví obrovský, sněhobílý Stařeček, který byl zapomenut, nebo rostl na místě nedostupném a tím ušel hrabivosti lidské“. „Čím hlouběji do údolí (105), tím hustěji se Stařečci vyskytují, ovšem cestovatele od nich dělí 60 - 80 m hluboká propast“. „Na dně propasti (106) se vine potok. Skály zde jsou vertikální břidlice. Kapilární síla nasaje vodu potoka vysoko do strání, na nichž rostou Stařečci mezi kapradinami ve vlhkém mechu“. Poetickou náladu AVF dokládají snímky (107) „Časně zrána na lovu semenáčků“, (109) „Don Octavio Soltis, přítel cestovatelů, obdivuje nádhernou panenskou rostlinu Stařečka, která ještě nekvetla“. Tento přítel s velikým sombrérem na hlavě, nejspíš není tak velký obdivovatel pro něj běžných kaktusů, ale zřejmě výšku jeho postavy využil AVF k vyjádření velikosti Stařečka. „Přes 6 metrů vysoký exemplář Stařečka (110) halí svou hlavu v první svatební závoj a slibuje v příštích letech bohatou úrodu semen“. I když poezie nikoho nezabije, ze samotného obdivu se žít nedá. Na dalších snímcích AVF uvádí: (111)„ Rostliny mající semena byly tak vysoké, že musely býti pomoci machety poraženy, aby se semeno mohlo vybrati“. (112) „Vršek poražené rostliny s cephaliem, v němž trčí semeno“. (113) „Poražený kmen záhy zakoření a obrazí po celé délce novými výhony, krásně bílými, ježto nejsou dosud pokryty staletým prachem“. (114) „Brzy, třeba za nějakých 50 let, zase zešednou, jako starý kus ze kterého povstaly“. Jako by na obranu kácení ještě následuje snímek (115): „Nejen člověk, ale i blesk je kácí a stará se tak o jejich rozmnožování“. Podvečer, nebo svítání. přináší do Údolí stařečků kouzelné pohledy, kterým je každému fotografovi těžko odolat. (119) „Čím dále ku předu, tím hustěji stojí Stařečci na svazích“. A jsou zde další údolí, která dosud nehostila člověka (l20, 121). Onemocnění jednoho člena výpravy však nutí k návratu. Nemocného snáší na zádech (122) na cestu vedoucí z údolí ven. Z mexické výpravy zbývá již jen několik snímků. Na jednom je velký trs *Mam. elongata*, rostoucí jako epifyt na kmenu stromu, na dalším (124) je portrét ředitele botanické zahrady v Chapultepec, Dr. Herrera. Jeho jméno nese jedna z nejhezčích bílých mamilárií, od AVF obdržel také část výtěžku výpravy. Nevelká ale důstojná postava v parádním obleku s vestou a s buřinkou v ruce stojí na jakémsi poli osázeném desítkami bílých hlav Stařečků. Druhá ruka je napoleonsky zasunuta do vesty, z jejíž kapsičky visí hodinový řetízek, hlava ozdobená císařským knírem se zvedá nad bílou košilí s vázankou. Zcela jiný je portrét AVF (125) držícího v rukou jednu z mála zachráněných hlav Stařečků. Sérii uzavírá snímek baculatého chlapečka se sombrérem na zahradě vily Božínky, popsaný jako „Ivan – můj dvouletý semenáč“.

MUDr. Vladimír Plesník

Ohlas na „kapsář“ č. 22

Jestli je někdo, kdo se věnuje studiu cest AVF po Jižní Americe, tak je to právě Ing. Jaroslav Vích. Už na své první cestě se vydal po stopách legendárního Friče, aby si ověřil některé jeho poznámky. Když v minulém čísle Ostníku psal MUDr. Plesník o konfliktech Friče s Benešem, poslal mu Ing. Vích vysvětlující e-mail. Myslím si, že by nebylo na škodu, zveřejnit v Ostníku se svolením autora, podstatnou část tohoto mejlíku:

V “Kapsáři starého kaktusáře – 22” píšete o fotografii, na níž je na podezdívce u vily Božínka nápis “Před senátem Beneš Friče nežaloval”. Jedná se opravdu o politika Edwarda Beneše. Frič podezříval E. Beneše (tehdy ministra zahraničních věcí), že se zasadil o to, že nebyl jmenován velvyslancem ČR v Brazílii (snad to mělo být i více zemí Jižní Ameriky). To nebyla tak úplně pravda. Protest brazilské vlády proti jmenování Friče se našel v diplomatické poště. Pro brazilskou vládu byl Frič “persona non grata”. Frič byl známý zastánce Indiánů proti brazilské vládě. To se samozřejmě v Brazílii nelíbilo a Frič byl odmítnut. I dnes je diplomaticky nepřijatelné, jmenovat vyslancem někoho, s kým úřady dotyčné země nesouhlasí. Frič v domnění, že za vším stojí Edvard Beneš, vedl proti Benešovi kampaň – vydával dokonce nějaký časopis nebo noviny. Já jsem tyto tiskoviny osobně neviděl, ale zesnulý Tonda Pakr (podle jeho informace) je prý měl. Frič v nich napadal diplomatická jednání mírové konference v r. 1919 ve Versailles, kde prý se Beneš a spol. při jednání o budoucím uspořádání Evropy opili do němoty a v tomto stavu podepsali rozdělení Těšínska, ačkoliv již bylo dohodnuto, že Těšínsko jako celek připadne ČR. Zda se to zakládá na pravdě nevím, je dokladováno, že v roce 1919 v době mezinárodní mírové konference Frič v Paříži byl a o svém pověření s Benešem jednal. Situace se následně vyhrotila tak, že údajně na přímý Benešův příkaz stál v silných mrazech vagon s 54 bednami mexických rostlin na přechodu v Podmoklích od 22. listopadu 1923 do 10. ledna 1924. To byla pro Friče citelná obchodní ztráta. Frič později uváděl, že zmrznutí způsobila “vyšší” úřední moc. Zda věděl, kdo za zmrznutím rostlin stojí, nevíme. Po návratu z Mexika v r. 1924 již proti Benešovi veřejně nebrojil.

Jaroslav Vích

Poznámkový notes 2010 – 4.

KL deník z velkého vandru po Argentině 29. 12. 2009 – 12. 2. 2010

15. 1. 2010 – pátek

Do chladného rána se mi nechtělo vstávat, ale co se dá dělat. Stavím vodu na kafíčko, balíme věci, sluníčko vykukuje za horama, ale do údolí k řece nepronikne, v 7.30 hodin je jen 6 ℃, ale je to jiný chlad než na jihu. Jedeme dále po prašné cestě a asi 18 km před ALUMINE začala opět asfaltová cesta. Krajina plná krásných skal a vysokých kopců se táhne podél řeky RIO ALUMINE. Ještě před městem jsme zastavili na průzkumnou výpravu na kopec, ale nikde nic z kaktusů nerostlo (bod 086). Začíná se oteplovat, jdu do dresu, v 10 hodin je teplota 21 ℃. Ve městě nakupujeme v obchodě jídlo a pití, v infocentru získávám prospekty a jedeme dále na

VILLA PEHUENIA vzdálené asi 50 km. Asi 5 km za ALUMINE zastavujeme na loňské lokalitě *Maihuenia poeppigii*, která je zcela zničena vybagrováním celého areálu, kde rostla. Nakupená hlína je nahrnuta na okraji kolem řeky. Zde se některé části rostlin uchytly a rostou dále. Jen na okraji roste jeden větší původní trs. Jsem zdrcen. Na druhé naší loňské lokalitě KL 08-027 jsme nenašli žádnou maihuenii – bod 088, jsou zde však pěkné záběry do krajiny spolu s araukariemi. Po návratu z lokality jsme trochu pojedli, poněvadž už bylo po 13. hodině. Další zastávka – bod 089, z kaktusů nic, 14.15 hodina, 34 ℃, krásná krajina s araukar iemi. Vyjeli jsme do výšky 1700 m a prohlédli planinu. V dáli rostly ještě araukarie, na planině (bod 090) malé bambusy, azorela a několik krásných skalniček *Oxalis adenophylla*, malé asteraceae? *Malvaceaea, Calandrinia* sp. fialově kvetoucí malé cibuloviny, vše bude třeba doma určit. Krásná lokalita kousek před PRIMEROS PIÑOS. Jedeme na loňskou lokalitu, kde má být nová forma Puny (bod 091), opět jsme ji nenašli a to jsme byli až vzadu a vše dvě hodiny prochodili, všechny kopce. Nalezli jsme *Pterocactus australis*, některé hodně vytrněné, jako *Toumeya*, snad *fischeri*, jinak zde bylo několik lokalit *Maihuenia patagonica*. Přejeli jsme přes ZAPALU směr LAS LAJAS, asi po 15 km se objevila řeka A.COVUNCO, kde se dalo sjet dolů vedle mostu na místo ke stanování. Našli jsme kousek místa v závětří, abychom mihli postavit stany. Bylo 20.20 hodin a teplota stále 30 ℃. Bod spaní 092, 18. noc pod mostem u LOS ALAZANES. Spát jsme šli kolem půlnoci, když jsme sledovali krásnou hvězdnou oblohu.

16. 1. 2010 – sobota

Sluníčko po vykouknutí zpoza kopců začíná intenzivně hřát, v 6.45 hodin je teplota 10 ℃. V řece jsem si přepral zaprášené ponožky ještě z chladných míst a polštářek, který už též začal chytat jinou barvu než původní. Vyrážíme v 8.15 hodin směr LAS LAJAS a dále na CHOS MALAL prakticky po Ruta 40, teplota rychle vylezla na 19 ℃. P řed LAS LAJAS proběhla policejní kontrola a hned při vjezdu do města jsme dobrali benzín a načepovali vodu. Následoval přesun po Ruta 40 na sever do CHOS MALAL. Asi 12 km za LAS LAJAS první lokalita, roste zde *Maihuenia patagonica* s bílými i hnědými trtny. Našli jsme zkamenělé stromy o průměru 6-7 cm hnědočerné barvy, krásná kresba dřeva. Další lokalita za odbočkou na BAJADA DEL AGRIO, Ruta 40, kde roste *Pterocactus australis* (bod 094). Poměrně horko v 11.15 hodin je už 33 ℃ a jen mírný v ětřík. Kvalita stejná jako loni. Vyjeli jsme za CHOS MALAL do kopců a v průsmyku asi 1600 m vysoko, byla loni lokalita s výhledem na jezero LAGO ANQUINCO. Úplně nahoře na skalních výchozech rostly *Maihuenia patagonica* a *Maihueniopsis darwinii*, některé formy s placatými silnými trny uváděný jako *platyacanthus*. Maihuenie měly dva typy plodů, jedny byly malé a červené, druhé velké a černohnědé. Trny až 2-3 cm v průměru. Zastavujeme na další loňské zastávce asi 15 km před BUTA RANQUIL, kde roste *Pterocactus valentinii*. Společně se zde nachází *Maihueniopsis darwinii (platyacanthus)* divoce otrněný. Projíždíme dále krásnou krajinou plnou skal, po levé straně dominuje zasněžený vrchol sopky TROMEN vysoký 4114 m. Před městem je odbočka na TERMAS BUTA RANQUIL, kde jsou siřičité prameny. Majitel a správce termálních pramenů ochotně souhlasil s postavením stanů a doporučil vše k táboření. Rozhodli jsme se, že zůstaneme a budeme léčit rány z cest. Čas 16.45 hodin – bod 097 – 19. noc. Dali jsme koupel ve smradlavém siřičitém prameni, voda byla poměrně chladná, ale v tom horku osvěžující. Byly zde dva prameny, každý samostatně a třetí byl ještě bokem, ale už nebyl siřičitý. Uvařili jsme si nudle s fazolemi, cibulí a masem – dost dobré. V klidu jsme si dodělali všechny poznámky, zápisy do map, dali po kalíšku a poseděli

v příjemném prostředí. To narušoval jen sílící vítr, podobný jako na jihu, akorát že byl teplý, ve 21.15 hodin bylo stále 24 ℃. Do půlnoci se zdálo, že fouká uragán, avšak po půlnoci přestalo fučet a začal se více krajem rozlévat zápach ze sirných pramenů.

Austrocactus hibernus za lyžařským centrem LAS LEŇAS

17. 1. 2010 – neděle

Ráno bylo poměrně teplo v 7.20 hodin bylo 16 ℃ a sluníčko rychle lezlo nahoru a s ním i teplota. V noci bylo teplo, musel jsem vylézt ze spacáku. Balíme věci, opláchnutí ve smradlavé léčivé vodě a vyrážíme dále na sever. Před odjezdem mě chytlo kakání a tak jsem využil místního záchodku – místnůstka s dírou v zemi. Bylo to jediné místo, kde nebyl zápach ze záchodu, ale převládal smrad ze sirných pramenů. Vyrážíme v 8.45 hodin, teplota 19 ℃ a jde rychle nahoru, o 5 minut později už 22 ℃. V BARRANCAS jsme fotili pěkný malý kostelík, kousek za městem jsme nabrali benzín a fotili jsme se u cedulí s hranicí do MENDOZY. Řeka RIO BARRANCAS byla kalná a proud byl silný, takže někde muselo dost pršet. Zastavujeme za BARRANCAS na náhodnou prohlídku terénu, avšak z kaktusů zde nic neroste. V 10.20 hodin je teplota 32 ℃. Další průzkumná lokalita (bod 099) na vrcholu cesty za RANQUIL NORTE roste už podél cesty žlutě vytrněná *Maihuenia patagonica,* velké trsy a ve větším počtu, rostoucí v sopečném popelu mezi velkými černými lávovými kameny. U jezera LAGO COIPO LAUQUÉN zaháněli gaučové krávy k laguně na napojení (foto). Přejeli jsme řeku RIO GRANDE, kterou lemují břehy z černých lávových kamenů. Kousek dále jsme se fotili na černých skalách (bod 100). Z kaktusů zde nic neroste, krásná krajina. Zastavujeme kousek dále na jídlo (bod 101), nahoře na kopci roste žlutě kvetoucí skalnička, z kaktusů nic. Stojíme v BARDAS BLANCAS, obchod je zavřený i hospoda, fotíme zkameněliny na

křižovatce za plotem + kostry dinosaurů, asi zde bude někde v okolí místo nálezu. Ve 14 hodin je 30 ℃. V městě MÄLARGUE jsme v 15 hodin, teplota 32 ℃, nakupujeme jídlo a vodu za 49,50 peso a načepovali jsme benzín do plna. Po cestě na LAS PEŇAS jsme se zastavili u propadlin POZO DE LAS ANIMAS (v 16.30 hodin, 27 ℃) s krásnými modrými jezírky. Geologická formace aktivit podzemních vod v podzemních kavernách ze sádry. Zastavili jsme se v LAS LEŇAS pro informace a pak na naši loňskou lokalitu *Viola columnaris*. Našel jsem ji hned na první pokus, pěkné kytky, viz foto. Pojeli jsme asi 500 m, na místo, kde jsem loni fotil *Austrocactus hibernus*. Rostly zde ještě *Maihueniopsis darwinii*, *Maihuenia patagonica*, fialově kvetoucí cibuloviny (*Habranthus jamesonii*) a nějaká žlutě kvetoucí zajímavá skalnička, u auta malý *Oxalis*. Cestou zpět se zastavujeme LAGUNA DE LA ENCANTADA, ale už je dost pozdě a je zavřené. Sjíždíme ještě níže, kde Honza zahlédl tábořiště kousek od cesty, mezi stromy a u řeky RIO SALADO (bod 105). Pěkné místo, lidé, kteří tu byli při cestě nahoru tu už nebyli, jen mírně doutnal ohýnek. Stačilo fouknout a už zase hořel. Po příjezdu ve 20.30 hodin bylo 23 ℃. Stavíme stany, vaříme polívčičku atd. 20. noc.

Denmoza rhodacantha var. *diamantina* u přehrady DIQUE AQUA DEL TORO

18. 1. 2010 – pondělí

Honza hlásí ranní stav teploty 14 ℃, při vstávání v 6.30 hodin. Pěkné svítání, sluníčko vybarvuje oblohu (foto). Čeká nás dlouhá cesta na sever směr MENDOZA. Vyrážíme v 9.00 hodin, teplota 18 ℃. Jedeme na SAN RAFAEL a odbočujeme po Ruta 40 na DIQUE AQUA DEL TORO, podívat se na loňskou lokalitu *Denmoza rhodacantha* var. *diamantina*. Společně zde roste *Pyrrhocactus multicolorispinus, Maihuenipsis darwinii hickenii (platyacanthus), Pterocactus tuberosus megliolii,*

Opuntia sulphurea a cibuloviny s řídkou keřovitou buší. Pokračujeme po prašné cestě směr SAN CARLOS. Na hrázi a za ní jsme dělali několik pěkných obrázků, tunel, který je bez výztuže vyražený ve skále. Jedeme směr MENDOZA, v PAREDITAS čepujeme do plna asi 30 litrů benzínu a pokračujeme dále. Zastavujeme na CRUZ NEGRA, kde roste *Gymnocalycium striglianum* var. *herminae*, *Echinopsis leucantha*, *Cereus aethopsis* a *Opuntia sulphurea*. Je poměrně dusno, v 16.30 hodin je teplota 29 ℃ a chystá se asi na déšť. Gymna jsou se světlými i černými trny. Dolní část cesty vede po Ruta 7 na USPALLATA. Někde mezi PORTERILLO a USPALLATA stojíme a vylézáme na prudký kopec vlevo, kde je už z dálky vidět velké trsy *Trichocereus candicans, Opuntia sulphurea*. Po vystoupení vzhůru nacházíme ještě malou opuncii (pěknou, ale nevím o co jde), dále *Denmoza erythrocephala* a dvě malé *Tillandsia bryoides* a *capilaris*. Blíží se večer, je 18 hodin a teplota 24 ℃. V USPALLATA nakupujeme jídlo, vodu a nějaké trička. Vyrážíme směr na chilské hranice, podívat se z dálky na nejvyšší horu Jižní Ameriky – ACONCAGUA. Sjíždíme z hlavní cesty kousek do krytého údolí, kde rozbíjíme tábor na nocování. Začíná foukat silný vítr, ale zato se zase vyjasnilo. V dáli je slyšet projíždějící kamiony do Chile. Jezdili celou noc. Po půlnoci se vítr uklidnil. Bod spaní 21. noci – 109.

Pyrrhocactus strausii asi 5 km za městečkem USPALLATA

19. 1. 2010 – úterý

Krásné ráno, sluníčko vykresluje hory, teplota v 7.20 hodin je jen 9 °C. Když chci postavit vodu na kafe, vařič jen tak blafne a říká, že pro nás už dnes nic neudělá, dokud mu nedáme žrádlo. Musíme najít místo, kde nám bombu naplní. Při ranní potřebě obcházíme okolí a nacházíme *Maihueniopsis darwinii* var. *hickenii* a *Denmoza rhodacantha*. Vyrážíme v 8,45 hodin, teplota vylezla na 12 ℃ s měr info

ACONCAGUA. Po cestě fotíme několik pěkných záběrů krajiny. V infocentru (bod 111) potvrdili to, co jsem věděl z loňska, takže jsme zbytečně neplatili za odjezd autem k následující procházce kolem laguny. Po obhlídce se vracíme zpět na tržiště v PUENTE DEL INCA (bod na tržišti 112). Prošli jsme se tržištěm, něco nakoupili, já mikinu s kapucí z lamy. Víťa též koupil nějaký svetr, Honza nic. Vyrážíme na zpáteční cestu do USPALLATA. V 11.30 hodin je 20 ℃, plné sluníčko. Ve městě jsme načepovali benzín do plna a podařilo se nám hned u pumpy doplnit plyn do vařiče. Zase můžeme v klidu vařit. Teď jsme však zajeli do stínu a snědli něco ze zásob. Je poměrně teplo 28 ℃, na slunku to pe če jako hrom, čas 13.15 hodin. Zastavujeme za městem asi 5 km na *Pyrrhocactus strausii, Pterocactus reticulatus* a *Maihueniopsis darwinii* var*. hickenii*. Vše jsme našli v omezeném počtu do deseti kusů a jeli jsme dále. O pár kilometrů dál ve výšce asi 2100 m zastavujeme na další průzkumnou cestu (bod 114). Objevil jsem kromě *Pterocactus hickenii* i dlouho hledané *Puna clavaroides* které měly asi necelé 2 cm velké hlavičky jako penízky. Jedeme až na hranici mezi provinciemi MENDOZA a SAN JUAN, kde si děláme přestávku. Na kamenité břidlicovité zemi roste jen *Maihuenopsis nigrispinus*. Začíná zde PARQUE NATIONAL „EL LEONCITO“, je to dno jezera, na kterém se pořádají závody aut na větrný pohon. V městečku BARREAL nakupujeme jídlo na další den. V 18.30 hodin je dusno 34 ℃, fotil jsem kon ě před obchodem. Zastavujeme náhodně za VILLA NUEVA a všude jsou velké články a trsy dlouhotrnných *Tephrocactus aoracanthus*. Doprovázely je sem tam *Echinopsis leucantha*. Jedeme dál a hledáme nocleh, na mapě značená řeka je zcela suchá, jak říká Víťa „RIO SECA“. Zastavujeme na planině asi 2000 m vysoko, stavíme stan a vaříme polévku. Na poslední lokalitě mě něco vlétlo do oka a dost mě to řeže, v oku nic není vidět, ale pořád to zlobí jako prase, někdy skoro nic nevidím. Bod spaní 117 na rovině za VILLA NEUVA, asi 15 km.

Puna clavaroides asi 20 km za USPALLATA

20. 1. 2010 – středa

Ráno vstáváme o něco později, budí nás sluníčko, já jsem moc nespal, oko pořád řeže, tak jsem nikoho nebudil a nechal jsem ho co nejdéle v klidu. 18 ℃ ráno v 7.30 hodin a rychle se otepluje. Je tu celkem frekventovaná silnice, od večera projelo až ráno jen jedno auto. Vyrážíme v 9 hodin. Na odbočce k EL COLORADO provádíme průzkumnou cestu (bod 118) – z kaktusů nic. Asi 19 km před vesnicí IGLESIA další průzkumný výlet, našli jsme jen velké koule *Tephrocactus aoracanthus*, divoce zabalené ve světlé, pokroucené trny. Je 11 hodin a 31 ℃. Prašná cesta je strašná, ale průjezdná. V LAS FLORES bereme benzín. Za městem při výjezdu vylézáme na brdky. Roste zde *Echinopsis leucantha, Tephrocactus alexanderii* a *Opuntia sulphurea*. Asi 8 km za městem jsme udělali další zastávku na průzkum. Vše podobné i kaktusy jako u předešlé lokality 053. Je dost horko ve 13.30 hodin, teplota 31 ℃. Jedeme delší přesun na SAN JOSE DE JACHEL. Před odbočkou na HUACO děláme krátkou zastávku, nacházíme čtyři klasické druhy kaktusů. Sjíždíme k řece RIO HUACO a děláme skvělou koupel a přitom vypereme velké prádlo. Po osvěžení jedeme do GUANDACOL a směr SANTA ELENA, kde je pěkné místo na spaní. Kaktusy si necháme až na ráno, je zde totiž náhon s vodou, takže bude dobré počistit semena. V 19.30 hodin je stále 35 ℃ dost horko, jen sem tam foukne větřík. 23. noc. Ve 22 hodin je 30 ℃. Lumír Král

Obrázky z Mikulášské schůze 2010

Antonín Kupka, Bedřich Lichý, Miloš Poratský, Josef Achrer při velké kaktusářské diskuzi.

Tradičně nad celou akcí dohlíželi naši funkcionáři: Ing. Skoumal rozdával nové kaktusářské časopisy, mezi nimi nechyběl ani náš Ostník a pokladník pan Ostravský důkladně seděl na financích a nechtěl vydat ani vindru navíc.

Ing. Zdeněk Novák,

Ing. Jaroslav Vích a Ing. Petr Adamčík

Jaroslav Procházka a Josef Martiník,

Tomáš Grygar, manželé Klímkovi z FM, Jindřich Pospíšil

Z naší činnosti

Mikulášská schůzka proběhla 10.12.2010, v restauraci Oaza. Přednášející pan Vrškový přijel až z Bratislavy a je známý svými legračními slovními obraty, kterými pobaví všechny přítomné. Přednáška byla spíše pro sukulentáře, neboť hovořil o rostlinách Jemenu a Sokotry, které několikrát navštívil. Na slavnostní schůzi přišli i jiní hosté ze sousedních Klubů. Po přednášce bylo občerstvení a následovala tradiční velká tombola. Potom jsme ještě chvíli poseděli a vykládali o kaktusech a všem kolem nich. Byla to prostě dost zdařilá akce na zakončení roku.

Obrázky našich členů

Vánoční kaktus - *Schlumbergera* hybrid

Máme po Vánočních svátcích a u nejednoho pěstitele kaktusů zakvetly vánoční kaktusy. Dnes jsem vybral tři obrázky ze sbírky Jaroslava Procházky, které jsem obdržel na prohlédnutí v prosinci. Vyfocené rostliny si přivezl z Vídně, kde chodíval na schůze, když ještě pracoval v Rakousku. Dnes tyto hybridy v různých barvách květů, můžete běžně koupit v každém větším supermarketu.

Informace

--- Dne 7.2.2001 – proběhne výroční schůze s promítáním vlastních obrázků.
--- V březnu 7.3. – přednáška: Ing. Chvastek z poslední cesty po Argentině 2010.
--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním obrázků a přednáškou se konají **každé první pondělí v měsíci** (mimo letních prázdnin) v 17. hodin, ve **Stanici přírodovědců v Ostravě-Porubě** (Čkalova ulice, u zimního stadionu). Přijďte mezi nás.
--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: **lumir.kral@seznam.cz**

Adresy autorů:

Král Lumír, e-mail: lumir.kral@seznam.cz
MUDr. Plesník Vladimír, e-mail: vplesnik@volny.cz
Ing. Vích Jaroslav, e-mail: jaroslav.vich@gmail.com
Tůma Milan, e-mail: tuma.poruba@seznam.cz, tel.: 731 737 904

OBSAH – LEDEN 2011

Ohlédnutí za právě uplynulým rokem	2
Z literatury	3
Drobničky	5
Z kapsáře starého kaktusáře - 23.	5
Ohlas na „kapsář“ č. 22	7
Poznámkový notes 2010 - 2.	7
Obrázky z Mikulášské schůze 2010	13
Z naší činnosti	15
Obrázky našich členů	15
Informace	15

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, leden 2011
Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 723274571 nebo 605058070.
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, mobil: 724137021

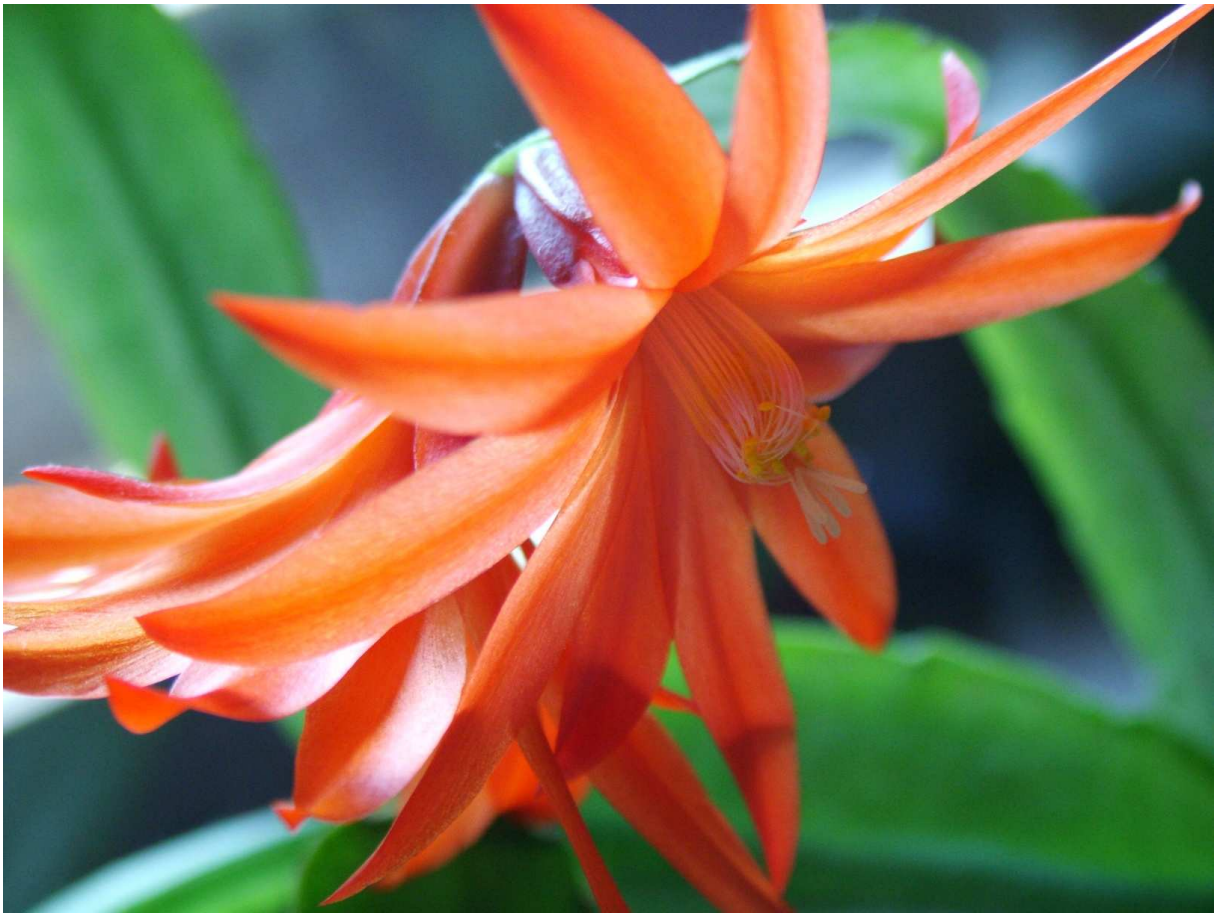
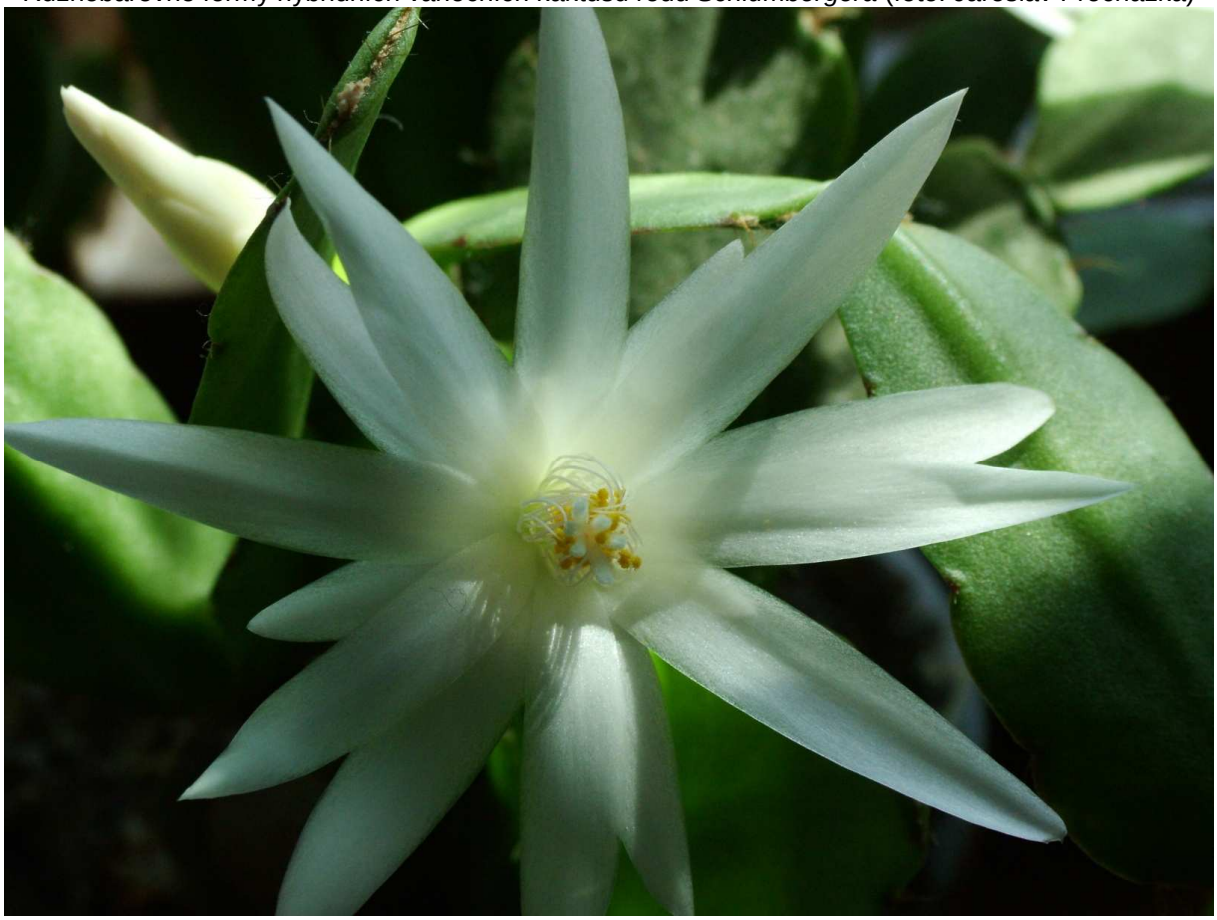
Různobarevné formy hybridních vánočních kaktusů rodu *Schlumbergera* (foto: Jaroslav Procházka)